

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
National Vaccine Institute (Public Organization)

หลักสูตรเชิงปฏิบัติการสำหรับเจ้าหน้าที่ สร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ปี 2561

หลักสูตรเชิงปฏิบัติการสำหรับเจ้าหน้าที่
01/805 1323 2561 ๑.1

Barcode *10046717*

ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร

สารบัญ

คำนำ	4
สารบัญ	5
สารบัญตาราง	8
สารบัญภาพ	9

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 1	15
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	16
หมวดเนื้อหาที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	19
สาระสังเขป	19
1. การป้องกันโรคของร่างกาย	21
2. กลไกการตอบสนองทางภูมิคุ้มกันของร่างกาย	25
3. ชนิดของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	27
4. ความหมายและประเภทของวัคซีน	28
5. การป้องกันโรคของวัคซีน	29
6. ความจำเป็นของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	30
เอกสารอ้างอิง	33
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	34

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 2	39
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	40
หมวดเนื้อหาที่ 2 โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนและวัคซีนพื้นฐาน	43
สาระสังเขป	43
1. ลำดับขั้นในการจัดการกับโรคติดต่อ หรือโรคติดเชื้อ	46
2. โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน	47
3. วัคซีนที่ใช้ในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข	55
4. กำหนดการให้วัคซีนในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข	69
5. กำหนดการให้วัคซีนแก่เด็กที่มารับวัคซีนล่าช้า และเด็กที่ได้รับวัคซีนไม่ครบตามเกณฑ์	70
6. กำหนดการให้วัคซีนแก่ผู้ใหญ่	76
เอกสารอ้างอิง	78
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	80

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 3	85
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	86
หมวดเนื้อหาที่ 3 ประมาณการวัดชิ้นเพื่อให้บริการ	89
สาระสังเขป	89
1. ความหมายและความสำคัญของประมาณการวัดชิ้นเพื่อให้บริการ	90
2. กลุ่มเป้าหมายในประมาณการวัดชิ้น	91
3. อัตราสูญเสียวัดชิ้นแต่ละชนิด	91
4. การคำนวณการใช้วัดชิ้น	93
5. การจัดทำใบเบิกวัดชิ้น	94
6. การจัดทำทะเบียนรับ-จ่ายวัดชิ้น	103
เอกสารอ้างอิง	105
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	106

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 4	111
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	112
หมวดเนื้อหาที่ 4 ทะเบียนรายงานที่สำคัญในการให้บริการวัดชิ้น	115
สาระสังเขป	115
ตอนที่ 1: การจัดทำทะเบียนรายงานที่สำคัญในการให้บริการวัดชิ้น	117
1. ทะเบียนติดตามการได้รับวัดชิ้นของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ	117
2. ทะเบียนการให้บริการวัดชิ้น	121
ตอนที่ 2: การประเมินผลความครอบคลุมของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	127
1. การประเมินผลความครอบคลุมของการได้รับวัดชิ้น	127
2. การประเมินผลความครอบคลุมของการให้บริการวัดชิ้น	133
เอกสารอ้างอิง	135
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	136

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 5	143
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	144
หมวดเนื้อหาที่ 5 วัดชิ้นและระบบลูกโซ่ความเย็น	147
สาระสังเขป	147
1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของวัดชิ้น	148
2. ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain system) และความสำคัญ	150
3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บและขนส่งวัดชิ้นและการดูแลรักษาอุปกรณ์	151
4. เหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain break down)	164
5. แนวทางการจัดการเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain break down managment) ของตู้เย็น	165
6. ตัวอย่างเหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น และแนวทางการจัดการ	167
เอกสารอ้างอิง	169
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	170

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 6	175
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	176
หมวดเนื้อหาที่ 6 การเตรียมการและการให้บริการวัคซีน	179
สาระสังเขป	179
บทนำ	183
1. การเตรียมการก่อนให้วัคซีน	183
2. การให้บริการ	185
3. วิธีการให้วัคซีน	194
4. คำแนะนำในการปฏิบัติตัวภายหลังได้รับวัคซีน	204
5. การกำจัดอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว	206
เอกสารอ้างอิง	207
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	208

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 7	213
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	214
หมวดเนื้อหาที่ 7 อาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	217
สาระสังเขป	217
1. ความสำคัญของ AEFI	219
2. ความหมายของอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	219
3. สาเหตุของการเกิดอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	223
4. อาการผิดปกติที่สำคัญภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	225
5. การดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีอาการแพ้อย่างรุนแรง (Anaphylaxis)	227
6. การเตรียมการให้บริการเพื่อรองรับกรณีเกิดอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	229
7. การตรวจสอบการได้รับวัคซีนร่วมขวดและร่วม Lot number เดียวกับผู้ป่วย AEFI	235
8. การสื่อสารเกี่ยวกับอาการหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	237
9. การรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	238
เอกสารอ้างอิง	241
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	243

ภาคผนวก	247
หลักการทั่วไปในการให้วัคซีน	249
รหัสชนิดวัคซีนในแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	254
รหัสชนิดวัคซีนที่อยู่นอกแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	260
เฉลยคำตอบแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม	266